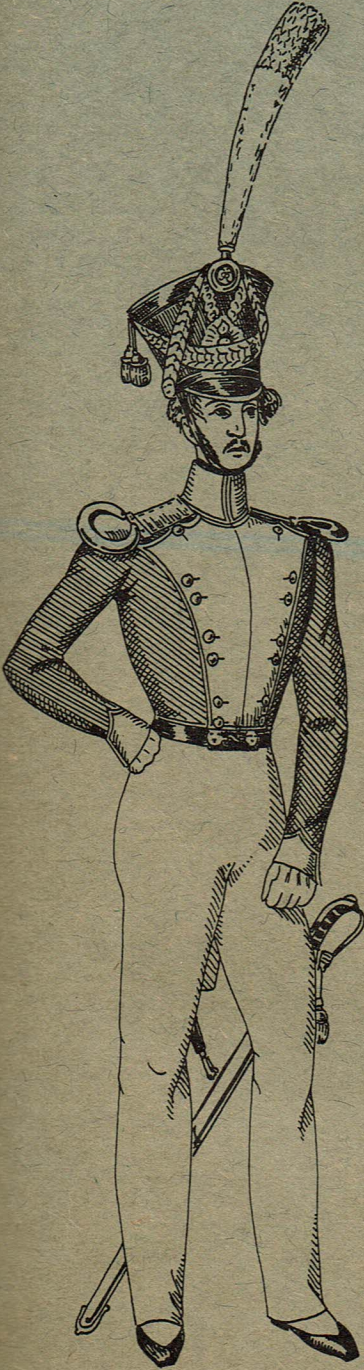

Tidl. : Chakot - Nyl

A

CHAKOTEN

Foreningen af tinfigursamlere og uniformsinteresserede i Danmark

AARGANG 17

NR. 5

SIDEN SIDST.

Vi har hermed den fornøjelse at præsentere "Chakoten" i helt nyt udstyr. Under generalforsamlingen den 4. april fik bladet ny redaktør - Nils Eric Boesgaard - der i samarbejde med de gamle trænede "bladfolk" inden for foreningen vil søge at give bladet et lidt mere internationalt tilsnit. For at dette imidlertid skal kunne lykkes, er det nødvendigt, at alle medlemmer hjælper til og bidrager med stof inden for deres specielle interesseområder.

Vi ved godt, at det måske ikke er alle, der har ordet lige meget i deres magt, og som tøver med at omsætte deres viden i det skrevne ord, men deres viden er af betydning for foreningens medlemmer, og selv om det, der kommer i redaktionens hænder, er lidt uformfuldendt, så klares det vel ved omredigering. Det vigtigste er, at den gemte viden kommer frem.

Når vi har besluttet at lave bladets størrelse om, er det først og fremmest af skønhedshensyn, men tekniske forhold har også spillet ind, blandt andet at stencils til det nye format kan skrives på en normal skrivemaskine.

Vi håber, at det nye blad vil falde i medlemmernes smag, og at de på deres side vil hjælpe os med at fylde det.

Nils Eric Boesgaard.

TO OUR MEMBERS ABROAD

The "Chakoten" has, as you see, changed considerably in appearance. A new editor has been appointed, and at the general meeting of the Danish Model Soldier Society, it was decided to change the magazine according to international trends.

The idea is that the "Chakoten" in the future shall be less a society bulletin and more a magazine for people interested in model soldiers and uniforms, with more descriptive articles and pictures than before.

The changes will be rather expensive, and it has therefore been decided that the "Chakoten" will only come in four yearly issues.

But we hope that these will be of more interest to our readers at home and abroad.

Nils Eric Boesgaard.
Editor.

HVORDAN SÅ DE UD ?

Det har altid været et problem for tin-figursamleren at skelne mellem de uniformer, der er beskrevet i regulativerne, og de uniformer, soldaterne virkeligt bar. Indtil ca. midten af forrige århundrede er det eneste kildemateriale de officielle regulativer og uniforms- og slagmalerierne.

De rene uniformsmalerier, der kun havde til formål at vise et eller flere regimenters uniformering, følger i reglen regulativerne ret nøje, og når det gælder slagmalerierne, så er de i mange tilfælde ment som en glorificering af den begivenhed, de skildrer, og som propaganda for den general, der sejrede. Følgelig er de uniformer, som vises, atter taget lige fra regulativerne, for det ville jo svare til det propagandamæssige formål, hvis den måbende offentlighed hjemme fik præsenteret hæren i frakker syet af gamle uldtæpper, med højst uplejet hår og skæg og med sablen hængende i en stump tov om livet.

Denne glorificering af felthæren fik en brat ende med fotografiets fremkomst som et medium i krigsreportagen. Nogle af de første krigsfotografier blev taget under den amerikansk-mexikanske krig, men kunsten kom først rigtigt til sin ret i Krimkrigen og i den amerikanske borgerkrig.

Det billedmateriale, der eksisterer fra disse to krige, giver et glimrende indtryk af, hvor lidt datidens feltsoldater mindede om paradesoldaterne hjemmefra, og man gætter vist ikke meget galt ved at fastslå, at fortidens soldater har været mindst lige så ureglementeret påklædt.

Billederne fra Krimkrigen viser officerer i selvkomponerede dragter syet af ternet plaidstof og menige med klude viklet om benene på "vikingemanér". I øvrigt minder tre beklædningsbetegnelser, der bruges den dag i dag, om Krimkrigens mangel på reglementeret tøj - cardigans, raglanfrakker og balaklava-huer.

Det stod nærmest værre til i den amerikanske borgerkrig. Billederne viser for eksempel en ejendommelig samling hatte - alle faconer af kepier, filthatte og stråhatte. Et gruppebillede af officerer afslører, at der ikke var to officerer inden for samme regiment, der havde ens jakker, og de fleste afslører strålende ternede skjorter inden for de åbentstående trøjer.

Sheridan blev kendt for sin ejendommelige smalskyggede spanierhat, og hans vel nok berømteste underanfører, George Armstrong Custer, komponerede sin egen uniform, som misundelige og mindre opfindsomme tunger sagde fik ham til at ligne en gal cirkusrytter.

Det forekommer os vanskeligt at forestille os Napoleons eller Wellingtons styrker i uniformer, der var improviseret til lejligheden, men der er næppe tvivl om, at soldaterne havde deres egne feltmoder, som officererne så igennem fingre med og måske endda kopierede. Vist er det, at napoleonskrigenes uniformer ikke var særligt egnede til feltbrug, og man kan vist som givet gå ud fra, at broderparten af alt det uhensigtsmæssige udstyr, soldaterne var forsynet med i retning af stramme benklæder, pelisser og alskens tingel-tangel, gik al kødets gang efter de første slid-somme miles march i Spaniens sol eller i Ruslands kulde.

NEB.

DANSKE RYTTER-GENERALSUNIFORMER
FRA MIDTEN AF DET 19. ÅRHUNDREDE

Gengivelsen af generalen af kavalleriet fra 1849 viser den opfattelse af nævnte generalers uniformering under Treårskrigen, som hidtil har været gældende. Imidlertid har en nøjere efterforskning på dette specielle område vist, at denne opfattelse ikke stemmer overens med uniformsbestemmelserne, hvorfor en mere detaljeret gennemgang af kavallerigeneralernes uniformering i årene under og efter Treårskrigen måske ikke vil være uden interesse, så meget mere som det var denne uniform, Frederik VII bar, når han optrådte i generalsuniform.

Da den mørkeblå våbenfrakke, til afløsning af den røde kjole, reglementeredes i marts 1848, var generalernes uniformer blandt de første, der udfærdigedes nærmere bestemmelser for.

Men allerede forinden, nemlig 31. januar samme år, var der sket en ændring; idet de snævre hvide bukser og de stive støvler, som hidtil havde været båret til galla, afskaffedes - og herved blev de lyseblå bukser med guldresser eneste benbeklædning - og den trekantede hat med hvid plumage, der ligeledes havde hørt til galladragt, afskaffedes, således at generalerne herefter kun havde en slags trekantet hat, nemlig den hidtidige daglige hat med sort plumage og hvid fjer.

I bestemmelserne af 13., 14. og 18. marts angående de mørkeblå våbenfrakker bestemtes, at generalernes frakker skulle have højrrøde kanter og do kravespejl samt forgyldte knapper. Endvidere bestemtes, at der på kravespejl og ærmeopslag - sidste var mørkeblå med højrrød kant - skulle anbringes guldbroderede sløjfer af samme slags, som havde været brugt på de hidtidige kjoler. Som noget nyt indførtes samtidigt egeløvsbroderi på de mørkeblå rødkantede skøde- eller lomme-klapper på frakkens ryg.

Som gradstegn skulle bæres de samme epauletter som hidtil, altså med rødt for eller underside.

6.

Fra den hidtidige uniformering overførtes desuden skærfet, som til dagligt brug var gult med tre karmoisinrøde striber og til galla - kun for generaler - var af guld med striber som ovenfor.

Bevæbningen skulle, som hidtil, være kårde, der skulle bæres gennem en slids i frakkens venstre side, og dertil kom sabel, der altid skulle bæres til hest. Den blev båret i gehæng, der rimeligvis har været sort med forgyldte beslag.

Med hensyn til hovedbeklædningen skete der det nye, at den trekantede hat forvistes til kun at skulle bruges til salontjeneste, medens der til al anden tjeneste skulle anlægges pikkelhue. Denne, der skulle være anlagt senest 27. marts, var af den samtidige prøjssiske model med forgyldte beslag. Kun havde den fortil en forsølvet sol, der i midten havde rigsvåbnet i et sort cirkulært felt.

At denne pikkelhue virkelig har været båret, fremgår blandt andet af de mange billeder, der findes af Frederik VII med denne hovedbeklædning, og af den kendsgerning, at Tøjhusmuseet har flere eksemplarer i sine samlinger.

Desuden bestemtes det, at alle generaler til galla, og når skærf blev båret, skulle bære hvide kravehandsker.

Således var generalernes uniformering, da Treårskrigen brød ud. I løbet af det første krigsår skete der for generalernes vedkommende først det, at det den 28. marts - dagen efter at pikkelhuen var blevet anlagt - af let forståelige grunde bliver bestemt, at generalerne i felten måtte bære chakots eller de lige indførte felthuer. Disse sidste var lyseblå med guldsnore. Det synes ikke, som om nogen general har båret chakot. Det er felthuen, der ses på samtidige billeder, hos enkelte endda i forbindelse med epauletter.

Som det vil bemærkes, var det kun i felten, at pikkelhuen var blevet aflagt; det ser ud til, at den har været båret til anden tjeneste nogsn tid endnu. Det fremgår nemlig af general Ryes breve til hjemmet, at han efter at være blevet udnævnt til generalmajor gør anstalter til at anskaffe pikkelhue.

I løbet af det første felttogsår sker der som bekendt i øvrigt det, at epauletter i felten erstattes af skulderdistinktioner, der for generalers vedkommende skulle være snoet af guldkantiller - senere flettet af guldsnore - og forsynede med gradsbetegnelser i form af sølvbroderede stjerner.

Den første form af disse såkaldte feltdistinktioner fastsattes i dagene 8.-11. maj 1848, og samtidigt bestemmes, at foruden epauletter skulle også skærfet aflægges i felten. I november samme år kommer en bestemmelse om, at feltdistinktioner for fremtiden også skulle bæres i daglig tjeneste i garnisonen, så at brugen af epauletter indskrænkedes til galla. Skærfet skulle herefter kun bruges i forbindelse med epauletter.

Den 27. oktober 1849 afskaffes pikkelhuen helt, og den trekantede hat kommer atter til værdighed, undtagen for generaler af kavalleriet, som til deres generalsuniform skulle bære dragonhjelm.

Denne hjelm, der var den i 1842 for dragonregimenterne indførte, var sort med forgyldte beslag og do-kam, og den har sikkert for generalernes vedkommende været forsynet med en sol med rigsvåbnet i stedet for den almindeligt brugte sol med regimentsnummer.

Samtidigt - 27. oktober - reglementeres kavallerigeneraler med patrontaske med gule beslag i sort bandoler. Bestemmelserne nævner, at der på taskelåget skulle være det kongelige navne-ciffer og foran på remmen det danske våben. Desværre er intet eksemplar af et sådant bandoler bevaret, og noget portræt, hvorpå det findes, er endnu ikke påtruffet, så det er ikke muligt at sige, hvorledes det omtalte våben har været udformet.

Den 27. april 1850 udkommer nye bestemmelser for generalernes påklædning. Det er i realiteten kun en sammenfatning af de bestemmelser, der er kommet siden Frederik VII's tronbestigelse.

Først efter Treårskrigen afslutning, nemlig den 22. oktober 1852, findes i de trykte bestemmelser omtalen af en hjelm af hvidt metal med en liggende løve, som generaler af kavalleriet skulle bære til galla, ved hoffet, revyer og store parader. Det fremgår tydeligt af ovennævnte bestemmelser, at denne hjelmtype er ny. Hjelmen er altså først kommet i brug efter Treårskrigen, og de billeder, der viser den båret under krigen, kan ikke være rigtige.

Hvem der har været ophavsmand til denne hjelm er aldrig blevet nøjere undersøgt. Der har næppe været involveret nogen kunstner, som kan have haft ansvaret for dens udformning. Den synes snarere at

være stykket sammen af forskellige hos en fabrikant eller forhandler for hånden værende dele.

Uden at det har sat sig spor i de trykte bestemmelser, fremgår det af såvel bevarede originalhjelme som samtidige portrætter, at der har været to typer af denne hjelm i brug.

Den første - ældste - af disse er sikkert den, der bygger på den prøjsiske kyrasserhjelm 1843. Den anden - yngre - type bygger på hjelmen for livgarden til hest 1853. Begge typer synes at have været båret jævnsides.

Til trods for, at den ældste type har umiskendeligt prøjsisk præg, bærer både den og den yngre type også tydeligt angelsachsisk præg med hensyn til de udsmykkende detaljer. Således er rosetterne, der holder hageremmen, udformede som engelske roser, og den udelte hagerem belagt med ringschupper er typisk engelsk. Endelig er den forgyldte forplade, der er omgivet af ege- og laurbærblade, fuldstændig identisk med den plade, der findes på den første model af hjelme med sveif for officererne i de engelske Life-Guards regimenter. Kun er den engelske krone øverst klippet af og erstattet af en mere danskpræget krone. På nævnte plade sidder Elefantordenens brillanterede stjerne i en lidt aflang form. Denne stjerne er så lig den Hosebåndsstjerne, der sidder på de samtidige engelske hjelme, at man fristes til at sige, at de er lavet i samme form. På hjelmene af den yngre type findes desuden ornamenterede forgyldte bånd langs puldens nederste kant og bag på den, der er fuldstændigt magen til tilsvarende bånd på engelske hjelme. Hvad endelig hjelmens mest karakteristiske udsmykning, løven, der tjener som kam, angår, så har den en så umiskendelig lighed med det løvehovede - eller rettere løveforkrop - der findes på officershjelmene for The 4th (Royal Irish) Dragoon Guards i tiden fra 1834-1843, at de må stamme fra et fælles værksted.

Hjelmen skulle efter bestemmelserne være af hvidt metal, og dette er alt efter bærerens smag og formue blevet tolket på flere måder; der findes nemlig hjelme, der er fremstillet af jern, forsolvet messing og aluminium. Sidstnævnte var vel på den tid det

kostbareste. På alle typer er beslag og kanter af forgyldt messing.

Den 3. januar 1853 bestemmes, at kavallerigeneraler til galla skulle bære patrontasken i en guldrem (på højrodt underlag) i stedet for den hidtidige sorte rem, og at de til daglig tjeneste og uden for tjeneste kunne bære våbnets uniform (d.v.s. dragonuniform) med dragonhjelm og patrontaske i sølvrem.

Året efter forøges hjelmens pragt. Den forsynes 12. januar 1854 med en hvid fjerbusk, der skulle sidde i en krone, der skulle anbringes på løvens hovede. Fjerbusken skulle bæres til galla, ved hoffet, revyer og store parader, ved andre lejligheder skulle i stedet bæres en hvid sveif.

Da det derefter 16. november 1855 var blevet bestemt, at alle generaler til sablen skulle have et gehæng af rødt saffian med guldtræsser på forsiden, var kavallerigeneraler med hensyn til ydre pragt nået et sådant højdepunkt, som de sjældent tidligere og aldrig siden har nået.

1856 (25. februar) gøres der opmærksom på, at gehængen, når skærf var anlagt, skulle bæres under våbenfrakken.

For øvrigt var det blevet indskærpet ved indførelsen af guldgehængen, at de gældende bestemmelser med hensyn til kårde og sabel stadig stod ved magt. Der er næppe nogen tvivl om, at sablen var det foretrukne sidevåben på den tid.

Allerede 3. marts samme år begynder man at reducere lidt på pragten, idet det bestemmes, at patrontaske med rem skulle aflægges, når der til galla skulle anlægges ordensbånd (d.v.s. storkorsbånd) over våbenfrakken; og den 15. oktober reduceres pragten endnu mere, idet fjer og sveif til hjelmene afskaffes, og i deres sted anbringes et kors i kronen på løvens hovede.

Fra nu af er der roligt omkring kavallerigeneralernes uniformer. Efter krigen 1864 går det særlige udstyr for kavallerigeneraler ud af brug, uden at det indtil nu har været muligt at finde nogen bestemmelse herom.

General af rytteriet 1849
General of cavalry
General der cavallerie

Menig af Livgardeeskadronen 1842
Trooper of the Horseguard
Gemeiner der Leibgardeschwarron

LIVGARDEESKADRONENS FELT-
UNIFORM I TREÅRSKRIGEN

Uagtet der for Livgardeeskadronen var indført en ny uniformering den 14. marts 1848, blev det dog bestemt, at eskadronen under hensyn til, at den endnu havde store beholdninger af uniformer af hidtidig model, skulle rykke i felten i disse, som bortset fra mindre ændringer i det store og hele var fra Frederik VI's tid.

HJELMEN var af sortlakeret læder med messingbeslag og sort hestehårsraupe. Fortil sad en "sol" af hvidt metal med rigsvåbnet flankeret af to vildmænd af messing på en sort cirkulær plade i midten.

KOLLETTEN var paillegul (lysegul) med røde opslag, rød krave og røde kanter. På skøderne var opklapningerne markeret ved brede røde striber og på hvert skøde var på samlingen anbragt en krone af sølvtræsser. KNAPPERNE var forsølvede, og på kraven var der anbragt to knapper med tilhørende knaphuller af sølvtræsser, der næsten dækkede det forreste af kraven. På hvert opslag et knaphul ligeledes af sølvtræsser. På de røde skulderklapper, der var indfattet med smal sølvtræsser, sad siden 1844 det kronede kongelige navnetræk af nysølv.

Snævre hvide SKINDBUKSER og sorte STØVLER med spændesporer af jern.

MESSINGKYRAS med jernkanter, hvorpå der var naglehoveder af messing. Schupper af messing på sort læder og sort livrem med messingspænde. Kraprøde kyrasmanchetter.

Sort lakeret LÆDERTØJ bestående af bandoler med taske og gehæng med sabeltaske. På BANDOLERET forsølvet skjold og på taske-låget skjold og hjørneornamenter ligeledes forsølvede. Gehængen havde bred livrem med pladelås af hvidt metal, hvorpå sidder rigsvåbnet med vildmænd af messing. På remmene til pallask og sabeltaske spænder af nysølv. SABELTASKE af brunt læder. Lågets

overside dog sortlakeret og forsynet med det kronede kongelige navnetræk af nysølv.

Hvide KRAVEHANDSKER.

PALLASK med jernfæste og jernskede. Sabelkvast med brun rem og lukket kvast bestående af lyseblå fyldpynter med tynde dækfrynser af sølvtråd.

UNDEROFFICERERNE bar samme uniform med gradstegn i form af sølv-tresser over opslagene. Graderne fra korporal og opefter desuden røde epauletter med sølvtræssebesætning og det kronede kongelige navnetræk af forsølvet metal i skålen.

Sabelkvast med rem af rødt skind med en sølvstikning langs hver kant og en lukket sølvkvast af kraftige kantiller og rødt fyld.

TROMPETERNE bar underofficersuniform med følgende afvigelser: Rød raupe på hjelmen. Intet kyras. Således at de to rader knapper i kolletten sås. På kolletten røde svalereder med besætning af sølvtræsser og med sølvfrynser.

Hvorledes trompeter og banderoller har set ud vides ikke.

Paukedæknerne var af rødt fløjel med rigsvåbnet flankeret af vildmand broderet i guld, sølv og farver kantet med brede sølvtræsser og forsynet med banderollenet af rødt og sølv.

Officerernes uniform var i lighed med mandskabet blot af bedre kvalitet. Alle messingdele var således forgyldte og hvidt metal, jern o.s.v. erstattet med forsølving.

På kolletterne var opklapningerne på skøderne markeret med sølvtræsser, og kronerne sammesteds var broderede. På skuldrene epauletter af sølv med rødt for - efter graden - og det kronede kongelige navnetræk i forgyldt metal i skålen. På kyrasset var schupperne ornamenterede og på deres fastgørelsesstykker på rygpladen sad løvehoveder. På låsestykkerne var der omkring hullerne egeløv. Kyrasmanchetterne var højrode og stærkt krusede.

Gehængen havde smal livrem og lukkedes fortil med en S-lås mellem to løvehoveder af sølv. Gehængen blev spændt under (nedenfor) kolletten.

Om livet mellem de to nederste knapper i kollettens knaprækker spændtes det kendte gule skærf med tre karmoisinrøde striber, hvis kvaster hang ned bag pallasken.

Til feltbrug pallaske af jern. Til højtidelige lejligheder en historisk pallaske med fæste af massivt sølv samt sort skede, der næsten var skjult af skedebeslag af sølv.

PREBEN KANNIK.

Royal Danish Household Cavalry 1848.

An English Summary.

When the Royal Danish Household Cavalry went on active service in the Sleswig Holstein rebellion in 1848, it had just received a new uniform. But as there were still considerable supplies of the older model in the arsenal, this uniform dating back to the reign of King Frederik the Sixth became the regiment's campaign uniform.

Description of the uniform:

Helmet: Bright polished leather with brass-fittings and a black horsehair crest. In front a sun of white metal with the Danish coat of arms on a black background.

Tunic: Light yellow with red collar and cuffs. On collar: Two silverlaced buttonholes with silverbuttons. On cuffs: Also silverlaced buttonholes with silver buttons. On the red shoulder-strap a narrow stripe of silverlace (later the Royal cypher in silver).

Breeches: White buckskin. Boots: Black Napoleon with iron spurs.

Breast-plate: Brass with steel-edgings and brass studs.

Belt and slings: Black leather. Sabretache: Brown leather with bright black lid and royal cypher in silver. Cartouche-box: Black leather with coat of arms in silver. Beltplate: White metal. Sword: Straight blade and basket hilt. Sword knot: Light blue.

All ranks wore white gauntlet gloves.

NCOs had silver-lace insignias and the royal cypher on red epaulettes.

Officers' uniforms were the same as for rank and file only in better quality. All metal fittings were gilt.

K U R I O S A .

Slyngel-Marchen.

Den gamle skik med at tromme en forbryder ud af et regiment er blevet genoplivet i De forenede Staters traditionstigeste militærafdeling, Marineinfanteriet.

I et telegram fra Norfolk i Virginia meddeltes det for kort tid siden, at en tyv, efter at have afsonet sin straf, var blevet afskediget fra korpsets tjeneste.

Fire delinger i fuld galla og tromme og piber af korpset stod opmarcheret på paradepladsen, da forbryderen under bevogtning af et par menige med opplantede bajonetter blev ført frem for fronten, hvor en oversergent læste dommen højt.

Derefter kommanderede chefen for detachementet: "Eskorter denne mand bort fra marinekorpsets område".

Og mens trommerne og piberne spillede "Slyngelmarchen", førte vagten forbryderen ned foran det opmarcherede detachements front, hvor hver enkelt mand, efterhånden som fangen nåede frem til ham, gjorde omkring og vendte ham ryggen.

- o - o - o - o - o - o - o - o -

Butterfly i regimentsfarver.

Den 10. maj 1962 afholdtes en parade på Central Flying School i Gloucestershire (England), ved hvilken Patric overrakte en fiks butterfly i skolens farver, rødt, sort, grønt og blå, med ret til at bære samme. Han er nu den eneste æresflyver forlenet med den hæder at bære afdelingens farver som BUTTERFLY, alle andre må fortsat nøjes med et almindeligt slips.

Denne alvorlige beslutning er blevet truffet efter nøje overvejelser af staben på flyverskolen, efter af deres maskot, pelikanen Patric, har klaget sin nød. Han fandt sig nemlig i den ydmygende situation til stadighed at snuble over sit lange slips under parader.

Flyverløjtnant Colin Phillips kommanderede æresgarden på 28 mand og lod præsentere gevær, medens Wing Commander Clifford Gray foretog den ceremonielle overrækkelse af butterfly'en. Patric inspicerede derpå styrken og ytrede sin uforbeholdne tilfredshed med nyerehvervelsen.

UDSTILLING I 1963

Chakoten har truffet aftale med Tøjhusmuseet om, at man vil prøve at lave en tinfigur-udstilling på museet i foråret 1963. Der skal bruges 22 dioramaer, helst store på tre meters længde, og man ser selvfølgelig gerne så mange af foreningens medlemmer som muligt repræsenteret.

Medlemmerne bedes snarest give bestyrelsen besked om, hvor stort et areal de vil kunne udfylde på udstillingen, så Tøjhusmuseets ledelse kan få endeligt tilsagn om udstillingen.

Man skal ikke lade sig skræmme af de mange dioramaer, der skal bruges. Når vi siger, at de skal være tre meter, er det måske en mild overdrivelse, mange små dioramaer vil selvfølgelig også kunne gøre det, og husk, at to eller tre figurer, ikke mindst for de store rundmassives vedkommende, meget let kan udgøre et diorama i sit selv.

Neb.

A N N O N C E

Bennevig har bedt "Chakoten" meddele, at han er i besiddelse af et fransk illustreret to-bindsværk om den første Verdenskrig skrevet af en herre ved navn Emile Hinzelin. Der er ingen bestemt pris, og værket kan eventuelt byttes bort.

BOGANMELDELSER

Indian Army Uniforms.
W. Y. Carman
Leonard Hill, ca. 69 kroner.

I betragtning af, hvor meget der i de senere år er blevet skrevet om den britiske hær som helhed, er det forbavsende, hvordan den gamle anglo-indiske hær er blevet forsømt.

Dette savn er imidlertid nu blevet afhjulpet, idet den kendte britiske militærhistoriker, W. Y. Carman, som de fleste kender fra hans "British Military Uniforms from Contemporary Pictures", nu hos Leonard Hill har udsendt det første bind af et to-bindsværk om den anglo-indiske hær.

Carman oplyser selv i sit forord, at han har haft et yderst løst grundlag at arbejde på. De officielle oplysninger er sparsomme, og selv uniformer fra lige omkring 1900 må tit beskrives ud fra fotografier og tilfældige omtaler i breve og lignende.

Alligevel er det dog lykkedes forfatteren at skabe et nydeligt og instruktivt værk, hvor især utallige stregtegninger både af hele uniformer og detaljer er af interesse for den uniformsinteresserede og kan danne grundlag for nydelige tinfigurer.

NEB.

- o - o - o - o - o - o - o -

Nye Uniforms-plancher.

H. Elmann-Pedersen fra Model og Hobby i Aabenraa 23, København, har udsendt en ny serie af sine smukke og billige uniformsplancher. Plancherne er som tidligere tegnet af vor største ekspert på det uniformsmæssige område herhjemme, Chakotens grundlægger og mangeårige medlem, Preben Kannik, og omfatter en lang række danske uniformer fra det 18. og det 19. århundrede, nogle norske, finske og svenske uniformer og et par skotter.

Tegningerne er både nydelige og instruktive og viser i så godt som alle tilfælde den enkelte figur både forfra og bagfra, hvilket

ikke mindst er en stor fordel for tinfigur-samleren. Model og Hobby sælger plancherne for 1.25. kr. pr. stk.

NEB.

Et katalog over modelfigurer.

Efter mange - og især lange - forberedelser har Norman Newton Ltd. udsendt deres længe ventede katalog over Stadden figurer. Kataloget er på 58 sider, 28 x 36 cm, trykt på højglans papir og samlet efter et løsblad system med en dekorativ blå silkesnor og -sløjfe.

Et almindelige katalog består som regel af tekst og en del mere eller mindre flatterende stregtegninger, hvorimod dette katalog udelukkende består af sorthvide fotografier, meget skarpe, der i detaljer viser de smukke modeller. Tekst og priser følger vedlagt i et duplikeret hefte.

Der er vist over 150 fotografier af over 870 individuelle figurer, både 54 mm og 30 mm, og både indholdsmæssigt og teknisk set er kataloget vel nok det smukkeste og mest omfattende stykke tryk-arbejde, der endnu er fremstillet inden for vor specielle hobby, bøger undtaget.

Næsten alle Staddens nyere modeller er vist, med særligt eftertryk på Napoleonstiden (naturligvis), men der er også afsnit om den amerikanske borgerkrig, syvårskrigen, Cromwell o.s.v. Mange af modellerne er vist i små grupper, for eksempel "Ordrer fra Kejseren", der viser to marshaller, nogle stabsofficerer og kurér, der afleverer en konvolut.

De små 30 mm figurer tager sig nydeligt ud i "Scotland Forever", det berømte angreb i slaget ved Waterloo.

Prisen - £ 1 - ca. 20 kr. er måske nok høj, men alene som kil-demateriale mener jeg, kataloget er det værd.

I.H. Johansen.

- o - o - o - o - o - o - o -

Donald F. Featherstone: War Games, Battles and Manoeuvres with Model Soldiers. Udgivet hos Stanley Paul, London. Pris: 18 Shillings.

En udmerket bog for alle krigsspils tilhængere. Der bringes en kort oversigt over krigsspilletets oprindelse og de forskellige

måder, på hvilke man kan spille det. Der er tre eksempler i detaljer med træk og styrkeforhold, et fra oldtiden, et fra den amerikanske borgerkrig og et fra den anden verdenskrig. Især dette sidste, med regler samlet af Lionel Tarr, er det mest naturtro spil endnu muliggjort. Reglerne virker lidt indviklede ved første øjekast, men for en øvet spiller meget logiske og virkelighedstro.

- o - o - o - o - o - o - o -

NYE FIGURER

Set og hørt om i ind- og udland.

Fra "Bulletin", april 1962, foreligger følgende oplysninger om nye figurer:

Fra Norman Newton, (Stadden)

1. Fransk infanteri, Napoleonstiden. Officer og menig i feltmæssig udrustning. For en gangs skyld er man gået bort fra paradeuniformen og viser nu i modellerne, hvorledes man var udrustet i felten. Officeren har et sammenrullet tæppe over venstre skulder, og en pistol i fangsnor i hylstret. I stedet for snævre breeches er han iført overtræksbukser og gamacher. Den menige er klædt på samme måde, dog uden det sammenrullede tæppe. Begge har det vandtætte overtræk over deres chakos. Figurerne kanbenyttes til alle linie regimenterne fra denne periode.
2. Britisk infanteri, Napoleonstiden indtil 1812. En glimrende figur med stove-pipe chakot og lange gamacher. Ingen oppakning, men et sammenrullet tæppe over skulderen. Et morsomt træk er det hønsehovede, der stikker ud fra soldatens haversack. Uden tvivl - lovligt ran.
3. Royal Fusiliers, tidlig Napoleonstid. En meget smuk figur, på hvilken alle detaillier står graveret meget skarpt. Igen meget virkelighedstro, idet soldaten har en bandage under sin bjørneskindshue, og denne kommer herved til at sidde "på sned".
4. Prøjsisk infanteri, Syvårskrigen, trommeslager. Som alle for-gængerne fra denne periode nydeligt udført, især folderne i våbenfrakken er meget vellignende.

30 mm størrelsen. Portræt figurer:

Nye er her A. Frederik den Store, B. von Seidlitz, C. v. Zeiten, Husar General.

2. Prøjsen. A. Grenader, Potsdam Garden, B. Officer, linie infanteri, C. Musketeer, linie infanteri.

3. Britiske hær, Syvårskrigen. A. Grenader, linie regiment, B. Officer, linie regiment, med hellebard. C. Menig, linie regiment.

I maj nummeret af BULLETIN er anmeldt følgende figurer fra Norman Newton:

1. Syvårskrigen. Den prøjsiske hær. Musketer fra et linie regiment.

En meget smuk figur i samme klasse som de øvrige figurer fra denne periode. Ansigtet står skarpt graveret og er nydeligt afsluttet med den trekantede hat.

2. Grenader fra et linie regiment. En værdig makker til den ovenfor nævnte musketer. Han er feltmæssig udrustet med blandt andet teltplokker, spade, patronstaske, haversack og en lærredspose med granater. Hans høje grenaderhue har den prøjsiske ørn på huepladen, og alt i alt gør han er meget krigerisk indtryk.

3. Napoleonstiden, den franske hær. Dragons de la Garde. Tre nye figurer, en officer, en menig og en trompeter, der nu erstatter de tre gamle tilsvarende figurer. Disse tre nye figurer er en væsentlig forbedring, især er hjelmen smuk og detailleret. Trompeterens våbenfrakke viser klart alle de små folder i lidserne og de mange kvaster.

4. Sapeur fra et linieregiment. En kraftig soldat med et fint pionerfuldskæg og høj spids bjørneskindshue. Det svære skødeskindts forklæde falder i naturlige folder. Denne figur kan tilsyneladende også benyttes til fremmede regimenter i fransk tjeneste, blandt andet også det Westfaelske kontingent, der vises på den sidst udkomne VINCIT planche, der også fås hos Norman Newton.

5. Den britiske hær, ca. 1809. Officer.

Vel nok den eleganteste af alle månedens figurer. Denne officer er iført fore and aft hat og bærer sin kappe over skulderen. Uniformen er nydelig og fint graveret.

Nye 30 mm figurer:

Et forsøg på at skabe noget nyt, og Norman Newton forsøger her med et sæt riddere til fods i forskellige kampstillinger. De egner sig til diorama, men bør bemales meget omhyggeligt for at være helt gode.

o-o

MEDDELELSER TIL MEDLEMMERNE.

Møder: Juli: intet møde på grund af sommerferie.

August: Olaf Hasselager taler onsdag den 15.

om britisk artilleri på Napoleonstiden.

September: Sludremøde.

Oktober: Dr. Th. Claudius taler.

o-o

Præsident:

S. E. GALLAUS

Nørre Voldgade 20°, København K
PA 2212

Vice-præsident og sekretær:

I. H. JOHANSEN

Nymølle-Bastrup, pr. Lyngø
Lyngø 30

Kasserer:

TH. CLAUDIUS

Kirkebakken 11, Virum
85 17 42

Vice-sekretær:

O. HASSELAGER

Saltværksvej 39, Kastrup
50 12 38

Redaktør:

NILS ERIC BOESGAARD

Lyngvej 61, Kgs. Lyngby
87 82 96

Redaktionssekretær:

H. SCHEUNCHEN

Borgmester Fischersvej 3¹⁰, mf, Valby.
Valby 6852 y